

Ideasta ilmastotoimeksi -työpajojen tulokset

Osana Naantalin kaupungin ilmastotiekartan laadintaa kaupungin henkilöstölle järjestettiin 15.6.2022 kaksi työpajaa ilmastotekojen ideointia varten. Työpajojen valmistelusta ja toteuttamisesta vastasivat ilmastokoordinaattori Ulrika Nordblom ja Valonian ilmastoasiantuntija Anna von Zweybergk. Työpajoihin osallistui yhteensä 18 Naantalin kaupungin henkilöstön jäsentä ja molemmissa tilaisuuksissa syntyi aktiivista keskustelua ja runsaasti ideoita kaupungin ilmastotyön kehittämiseksi. Kiitos osallistuneille!

Tilaisuuksien aluksi Anna ja Ulrika pitivät lyhyet alustukset, joilla osallistujat johdateltiin työpajan aiheisiin. Tämän jälkeen osallistuja jaettiin 3-4 hengen ryhmiin, joissa he keskustelivat ja kirjasivat ajatuksiaan annettujen kysymysten pohjalta. Työpajan tavoitteena oli tunnistaa toimialoilla jo tehtäviä ilmastotekoja, joita ei toistaiseksi ole kirjattu sitoumuksiin, tai jotka perustuvat päätöksiin, jotka on tehty muista kuin ilmastoystistä, ja tietysti keksiä uusia toimia ilmastotyön edistämiseksi.

Kysymys 1: Millaisia ilmastotoimia toimialallasi tehdään jo? Apukysymykset: Miten ilmastoasioita huomioidaan osana työtä? Millaisia ilmastotoimia tehdään toimiston käytännöissä?

Vastaukset:

- sähköinen arkistointi
- paperin käyttö vähentynyt, ei vielä kokonaan paperiton toimisto
- ilmastoystävälliset hankinnat
- käyntikorteissa ekologinen paperi
- huonekalujen kierrätys (kaupungin käytöstä poistuvat huonekalut jaetaan henkilöstölle)
- kirjekuorien uudelleen käyttö sisäisessä postissa
- ruokahävikin vähentäminen (yli jäänyt ruoka myydään edullisesti ruokailun päätyttyä)
- lähiruoka
- ruokaloissa aina tarjolla kasvisruokaa
- perinnebiotoopit, vieraslajikytkennät, Metso-ohjelma
- ympäristöohjelma
- kaupunki ostaa uusiutuvaa sähköä (sopimus voimassa 2021-2024)
- kaupungin omistamien kiinteistöjen energiatehokkuusinvestoinnit
- aurinkoenergiavelvoite
- kemikaaliton siivous (aktiivivesi)
- Fölin sähköbussi -liikenne
- yhteiskäyttö sähköautoja kaupungin käytössä
- kimppakyydit työpäivien aikana
- koulujen henkilökunta kulkee kimppakyydeillä
- sähköpolkupyörät lainattavissa työajoon
- työsuhtepolkupyörien mahdollisuutta selvittää
- etätyömahdollisuus (työmatkaliikenteen väheneminen, tilojen käyttö)
- etäkoulutukset (Teams)
- jätteiden lajittelu (vähän vaiheessa)
- kaavoitus
- koulujen ympäristökasvatustyö

Kysymys 2: Millaisia ilmastotoimia työssä voitaisiin tehdä? Vastaukset kirjattiin Menti-sovelluksella.

Vastaukset tässä ryhmiteltyinä ilmastopalaverien otsikoiden alle. Työpajoissa vastauksia kirjattiin vapaasti ilman otsikointia. Vastauksia tuli yhteensä 57.

Ympäristökasvatus

- Ympäristökasvatuksen kehittäminen, tehostaminen

Viisas liikkuminen ja yhdyskuntarakenne

- Kannustimet saapua töihin pyörällä tai julkisilla (esim. Turun kaupungilla fölietu)
- Edesautetaan matkustajajunaliikenteen saamista Naantalista Turkuun ja siitä eteenpäin. Ja takaisinkinpäin.
- Lisätä kunnan sähköautojen määrää. Ja latauspisteiden määrää. Nopeuttaa latauspisteiden korjaamista; kaupungintalon autohallin lataajien korjaus vei 2 vuotta.
- Kaukokohteiden töiden keskittäminen, vältetään turhaa ajelua
- Työmatkaetuus joukkoliikenteellä työntekijöille ja em. matka-ajan hyväksyminen toimistotyössä työajaksi.
- Työsuhdepyörä
- Kimppakyytien suosiminen
- Huomioidaan aktiivisemmin jalankulun ja pyöräilyn tarpeet kaikessa kaavoituksessa, katusuunnittelussa, investoinneissa ja toiminnassa

Ekologinen rakentaminen, kaupungin kiinteistöjen energiatehokkuus ja uusiutuva energia, jätehuolto ja kiertotalous

- Jätteen tarkempi lajittelu toimistossa
- Paremmat kierrätysmahdollisuudet
- Kiinteistön lämpötilan laskeminen (toimistotilat)
- Toimitilojen tehokkaampi käyttö
- Maankäyttö suunnataan enemmän täydennysrakentamisen suuntaan uusien alueiden sijaan. Eli otetaan käyttöön kannustavia keinoja vanhojen alueiden uudis- ja täydennysrakentamiseen. Tehdään joukkoliikennettä tukevaa yhdyskuntarakennetta.
- Täydennysrakentamisella ei tuhota taajamametsiä
- Nostetaan entisestään kaavoituksen kunnianhimoa ympäristöarvojen ja ympäristöestetiikan suhteen, asuntomessualue on hyvä malli
- Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen, öljylämmityksestä luopuminen.
- Ekopisteiden riittävän määrän ja oikean sijainnin varmistaminen
- Naantalın kaupunki mukaan kiertonettiin
- Kierrätyksen tehostaminen
- Rempparyhmän käyttöä mainostetaan ja ryhmää tarvittaessa kasvatetaan
- Ilmastonmuutoksen vastaiset toimet ja kannustimet voitaisiin entistä kattavammin pyrkiä huomioimaan maankäytön hankkeissa: korostaa ympäristöasioita ja ekologisuutta entistä enemmän kaavojen laadinnassa ja tontinluovutuskilpailujen kriteereissä.
- Toimistovalaituksen muuttaminen Led-tekniikkaan
- Rakennusten energiatehokkuuden huomiointi investointeja suunniteltaessa
- Kierrätysprosessin työnjaon selkeyttäminen työpaikalla
- Ilijärven kaatopaikan parantaminen
- Pilaantuneiden maiden kartoitus ja puhdistaminen ekologisesti ja taloudellisesti

Luonnonsuojelu ja vieraslajien torjunta, puistot ja viheralueet, metsät

- Metsitetään alueita ja luodaan muita hiilinieluja.
- Säilytetään ja kunnostetaan eliölajeiltaan rikkaita ympäristöjä (mm kosteikot yms)
- Metsien suojelu, Metso
- Metsitetään alueita ja luodaan muita hiilinieluja.

Itämerihaaste Naantalissa

- Saaristomeren tilan parantaminen
- Naantalin alueella olevien romuveneiden ja -hylkyjen siivous

Vapaa-ajan palvelut

- Kirjastoon otetaan lainattavaksi esim. ompelukoneita ja muita laitteita
- Kirjastoon ilmastoaiheisia tapahtumia

Kestävät hankinnat, ruokapalvelut

- Tilaisuuksissa vain kasvis- tai vegaaniruokaa
- Kirjojen muovituksessa siirrytään kirjastossa ei-öljypohjaisiin muoveihin
- Laitteiden liisaaminen ja tehokkaampi kierrätys
- Ruokahävikin minimointi
- Ateriapalveluissa kokonaan kasvisruokapäiviä? Lihan käytön vähentämiseksi
- Vähentää polttomoottorikäyttöisten pienkoneiden käyttöä. Akkukäyttöisiä tilalle.

Viestintä, yhteistyö ja kaupunki työnantajana

- Matkustamisen sijaan ympäristöystävällisiä Teams-kokouksia ja koulutuksia
- Etätyötä tehdään sopimuksen mukaan (ei 12 päivän rajoitusta)
- Etätyöskentelyn hyödyntäminen mahdollisimman laajasti
- Sähköinen allekirjoittaminen, laajentaminen vähentää tarvetta tulostaa paperille dokumentteja
- Paperinkäytön tehostaminen (voiko allekirjoitusta korvata sähköisellä kuittauksella)
- Palkitaan onnistuneista ilmastoideoista
- Ilmastotyöhön kannustaminen johdon tasolta ja osaksi kaikkea toimintaa
- Esitteitä ja muuta paperimateriaalia lähetetään vain niihin toimipisteisiin joissa sitä oikeasti tarvitaan, eikä liikaa
- Työskentelytapojen monimuotoisuuden lisääminen (etätyö, avokonttori, tulostinpaperin säännöstely)
- Tulostuspaperin käytön vähentäminen.
- Tulostamisen vähentäminen, vähäpaperinen toimisto
- Vähentää voimakkaasti tulostamista. Poistaa sähköpostien tulostamismahdollisuus.
- Ekologisemman paperin käyttö painotuotteissa.
- Ilmastotoimien kategorisointi: lyhyen aikavälin toimet ja konkretia (ruohonjuuritason toimet) ja pitkän aikavälin toimet (ajattelun muutos ja ymmärryksen lisääminen suunnittelun ja päätöksentekoon vaikutuksista)
- Ilmastotyö jokapäiväiseksi osaksi työtä
- Tilaisuuksissa vain kasvis- tai vegaaniruokaa

Kysymys 3: Miten Naantalin ympäristöohjelmaa voitaisiin toteuttaa jatkossa? Ympäristöohjelman otsikot ja toimenpiteet olivat nähtävillä jaoteltuina kolmeen pisteeseen, joissa ryhmät kiersivät ja kirjasivat otsikoiden alle sopivia toimenpiteitä post-it-lapuille.

Vastaukset:

Kaupungin kiinteistöjen energiatehokkuus ja uusiutuva energia

- Kiinteistöjen lämpötilojen lasku
- Kiinteistöjen tehokas käyttö
- Aurinkopaneelien yhteishankinta asukkaille
- Irti öljylämmityksestä jo 2025
- Etätyömahdollisuuksien jatkaminen ja sen hyödyntäminen tilaratkaisuissa
- Työtilojen käytön tehostaminen yhteiskäyttötiloilla ja vanhimmista kiinteistöistä luopuminen
- Kiinteistöihin lämmöntalteenottojärjestelmät
- Led-valaistustekniikka
- Kiinteistöautomaatio käytön seurannan/ajatuksen perusteella
- Vesi-ilma- tai maalämpötekniikka

Jätehuolto- ja kiertotalous

- Kitkentangäätteen lajittelu
- Biojätteen keräys tai kompostointi myös pientaloissa/kotitalouksissa
- Lisää korttelikeräysalueita
- Muutetaan ympäristöohjelman toimenpide ”Lämpökompostoreja hankitaan kaupungin toimipisteille kompostointihalukkuudesta riippuen” kompostointipakoksi.
- Kompostointipakko kaupungin kiinteistöihin
- Muovinkeräyspisteitä lisää
- Lainaamiskulttuurin edistäminen (yhteisomistuksessa esim. isot työkoneet)
- Verorahoilla hankitut kaupungin kalusteet kiertoön asukkaille (kiertotalouskeskukseen?)
- Lainsäädäntöä muutettava: Kuntien saatava investoida jätteen lajitteluun
- Kierrätys esim. kiinteistöjen kalustus (perhetalo)
- Laaja kierrätysverkosto
- Naantali mukaan Kiertonettiin
- Kirjastoon lainattavaksi ompelukoneita ym. Kaupunki voisi lainata laajemminkin laitteita: oksasilppuri, laattaleikkuri ym.

Ekologinen rakentaminen

- Polkupyörien säilytys- ja huoltotilojen parantaminen, oltava helppokäyttöisiä
- Viherkattojen mahdollisuudet selvitykseen
- Sadevesien keräys ja hyötykäyttö
- Sähköautojen latauspaikkojen lisääminen (yksityinen ja julkinen)
- Aurinkoenergian käyttö uudiskohteissa ja vanhoissa peruskorjauskohteissa
- Tontinluovutuksessa huomioidaan ekologinen rakentaminen jokaisessa luovutustapahtumassa
- Energianeuvonnan parantaminen: tuet, vaihtoehdot, toimijaverkostot
- Kriteeristön laatiminen seuranta varten
- Ympäristövaikutukset huomioitu kaavamääräyksissä: esim. asuntomessualueella vaaditaan innovatiivinen energiaratkaisu.

- Rakennusten purkukustannukset maankäyttösopimuksissa: Huomioidaan, mutta vain, jos purkaminen tapahtuu kestävän elinkeinoajattelun toimintatavoilla.
- Tehdään arviointi/vertailu.

Metsät

- Hakkuiden voimakas luvanvaraistaminen
- Metsien omistuksen keskittäminen vastuullisille omistajille
- Jokaisen kaadetun puun tilalle istutetaan uusi
- Metsitetään alueita
- Viherkertoimen käyttöönotto kaavoituksessa (Tampereen malli)
- Yhdyskuntarakenteen laajentumisen vaikutukset hiilinieluihin
- Kaupunki ei myy kaava-alueen ulkopuolisia metsäalueitaan

Luonnonsuojelu ja vieraslajien torjunta

- Suojellaan ja kunnostetaan eliölajeiltaan rikkaita ympäristöjä esim. kosteikot
- Maanviljelyn haittavaikutusten minimointi
- Useampien kuin yhden uuden luonnonsuojelualueen perustaminen

Puistot ja viheralueet

- Roskisten/roskien lajittelumahdollisuuksien lisääminen puistoihin (varsinkin vanhan kaupungin puistot)
- Monta pientä pölyttäjä/perhospuistoa kaupungin alueelle (auttaa enemmän kuin yksi iso)
- Suositaan kotoperäisiä lajeja
- Niittyjen lisääminen rakennetun viherympäristön sijaan (ei ajettavaa nurmea)
- Tullut kansalaispalautetta Merimaskusta ja Rymättylästä, että puistot hoitamattomia. Huomioidaan palaute toiminnassa.
- Kaavoituksen lähtökohdaksi luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja turvaaminen
- Palkitaan ekologisista piha
- Uusien alueiden kaavoituksessa riittävien virkistysalueiden turvaaminen (laajentumisen reunaehdot)
- Kaupunki hankkinut yksityistä maata Luolalanjärven ympäriltä. Luontopolun kehittäminen yhteistyössä Pro Luolalanjärven kanssa
- Kaupunki tarvittaessa turvaa virkistyskäytön ja viheralueensa hankkimalla maata

Itämerihaaste Naantalissa

- Enemmän septi-tyhjennyksiä
- Järviruokohanke (AMK)
- Risteilyalusten jätevesipäästöjen sanktioiminen
- Lisätään hulevesien viivytysalueita

Kestävät hankinnat

- Yhteiskäyttösähköautoja teknisille palveluille
- Yhteiskäyttöisiä lainattavia esineitä (esim. kirjastoon)
- Hankintaosaamisen parantaminen, miten ympäristö ja muut arvot huomioidaan hankinnoissa
- Polttomoottorikäyttöisten pienkoneiden vaihtaminen sähkökäyttöisiin

- Pyrittäisiin huomioimaan ja saamaan paikallisia tarjoajia: kuljetus- ja liikkumiskulujen ja päästöjen minimointi
- Koululaisliikenteen kilpailutuksen ympäristövaatimukset
- Ympäristöystävällisyys esillä hankintaohjeissa?
- Joukkoliikenne ja koulukuljetukset sähköisesti liikennöityinä

Yhteistyö

- Talkoilla myös kosteikkoja ym. lajirikkaita ympäristöjä kuntoon
- Talkoissa käyminen pitäisi olla helppoa ja hauskaa: tiedotus, välineet, tarjoilut
- v. 2023 Ylen ympäristötalkoot
- Ehdotuksia talkookohteista/aiheista kuntalaisilta

Viestintä

- Huumoria ympäristöviestintään. Se on tehokasta, jos se on hyvää.
- Positiiviset caset esiin
- Taloudelliset hyödyt esiin, rahoitusmahdollisuudet
- Viestintäkampanjat, joilla vaikutetaan kaupunkilaisten arjen tekoihin (esim. pyöräilyviikko)
- Sisäinen viestintä henkilökunnalle: ympäristöarvot saa ja tulee huomioida omassa toiminnassa, saa olla aktiivinen
- Viestintää kattavasti eri toimialoilta, ympäristöviestinnän arkipäiväistäminen

Ympäristökasvatus

- Aikuisillekin ympäristökasvatusta, tiedotuksessa, hyväntuulisesti
- Kirjasto mukana ympäristökasvatuksessa yhteistyössä koulun kanssa: tapahtumat, näyttelyt, kampanjat
- Ympäristökasvatuksen tehostaminen hankkeiden sponsaamana

Viisas liikkuminen ja yhdyskuntarakenne

- Joukkoliikenteen parantaminen esim. Soinisten/Immaisten suunnasta, Luolalaan, Navireen
- Sähköpyörä työsuhde-etuna henkilökunnalle
- Sähköpyörien käytön aktiivinen lisääminen työliikenteessä
- Polkupyörien säilytys- ja huoltotilat: helppokulkuisia ja houkuttelevia
- Kimppakyytien edistäminen
- Lähijakelupiste
- Työajojen keskittäminen
- Keskustan läpi fillaroiminen mahdolliseksi käymättä autotiellä, pyöräkaistat esim. torikadulle
- Joukkoliikenne kannattavaksi (etenkin saariston liikennöintiin)
- Tunnin juna Naantaliin (edellyttää matkustajalaituria)
- Fölin päätepiiste Luonnonmaalle
- Fölin kaupunkipyörät Naantaliin
- Suorien joukkoliikennedyhteyksien markkinointi (Onnibus)
- Työmatkaliikenteen pikavuorot Turku-Naantali pikatietä pitkin (matka-aika lyhenee)

Varautuminen ja sopeutuminen ilmastonmuutokseen

- Hulevesien käsittelyalueita lisätään ja viivytysjärjestelmiä kehitetään
- Kaupunki lisää hiilinieluja

- Kitu- ja joutomaat huomioidaan hiilitasapainolaskennassa
- Hiilinielulaskenta osaksi kaavoitusta
- Hakkuiden vähentäminen (etenkin virkistysalueilla, ei avohakkuita)
- Rakennusvalvonta opastaa ja valvoo siniviherkertoimen toteutumista
- Päätösten ympäristövaikutusten arviointi

Kysymys 4: Ilmastokestävä Naantali 2030. Apukysymykset: Millainen se on? Mitä siellä on? Tunnelmia työpajan lopuksi:

- Sähköpyörät ja sähköautot
- kattava joukkoliikenne
- innostavaa
- iloisella asenteella
- monimuotoisuus ymmärretty
- sujuva kevyt liikenne
- yhdessä tehty
- vihreään sähköön siirtyminen kaikissa kiinteistöissä ja öljy maalämpöön
- tehokkaasti viestitty
- kunnianhimoisesti
- mielenkiintoista
- kova tavoite
- puhtaampi vesistö
- junaliikenne käynnissä
- aurinkoenergia
- paljon työtä edessä
- vihreä ja vehreä Naantali
- vihreää sähköä
- haasteellista
- energiatehokas asuminen
- eri toimialat kattava
- hyvä suunta